

RAKI RODZIME I OBCE

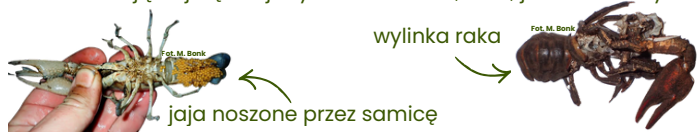
- co warto wiedzieć?

RAKI - CHARAKTERYSTYKA

Raki to słodkowodne skorupiaki należące do rzędu dziesięcionogów.

Najważniejsze cechy:

- posiadają twardy chitynowy pancerz, segmentowane ciało zakończone wachlarzowatym ogonem oraz szczypce
- są wszystkożerne – żywią się roślinami, drobnymi zwierzętami oraz resztkami organicznymi np. padliną
- prowadzą nocny tryb życia
- zamieszkują najczęściej czyste strumienie, rzeki, jeziora i stawy

CHRONIONE GATUNKI RAKÓW

Rak szlachetny *Astacus astacus*

- jedyny rodzimy gatunek
- żyje w czystych, dobrze natlenionych wodach
- obecnie bardzo rzadki

Rak błotny *Pontastacus leptodactylus*

- gatunek introdukowany
- preferuje wody stojące lub wolno płynące
- mniej wrażliwy na niską jakość wody

INWAZYJNE OBCE GATUNKI RAKÓW

Inwazyjne gatunki obce raków (IGO) spotykane są obecnie na terenie całej Polski. Raki IGO silnie oddziałują na ekosystemy: niszczą roślinność wodną, wpływają na populacje ryb i płazów, wypierają gatunki rodzime, przenoszą choroby, bardzo szybko się rozprzestrniają. Część z nich potrafi rozmnażać się partenogenetycznie (bez udziału samca).

Do najczęściej występujących w Polsce raków IGO należą:

- rak pręgowaty *Faxonius limosus*
- rak Luizjański *Procambarus clarkii*
- rak marmurkowy *Procambarus virginalis*
- rak sygnałowy *Pacifastacus leniusculus*

Nigdy nie wypuszczaj raków hodowlanych do naturalnych ekosystemów! Widzisz gatunek IGO – reaguj!

SZUKAMY RAKÓW

Liczebność raków ulega obecnie dużym zmianom. Rak szlachetny, jedyny rodzimy gatunek, niemal zaniknął, a inwazyjne obce gatunki raków obserwowane są coraz częściej. Monitorowanie zmian wymaga wiedzy o miejscach występowania raków, dlatego serdecznie **zachęcamy do zgłaszania obserwacji** (kod QR).

Zagrożenia i najczęstsze przyczyny spadku liczebności raków rodzimych:

- zanieczyszczenie wód
- regulacja koryt rzek i przebudowa naturalnych zbiorników
- choroby np. racza dżuma
- presja ze strony gatunków inwazyjnych

WSPÓLNE DZIAŁANIA W SŁUSZNEJ SPRAWIE

Wymieranie gatunków rodzimych raków i rozprzestrzenianie się inwazyjnych gatunków obcych (IGO) wymaga wdrożenia działań zaradczych takich jak np. akcje odławiania gatunków IGO oraz ochrona miejsc występowania raków rodzimych.

W ochronie przyrody najskuteczniejsze działania polegają na współpracy naukowców, organów administracji rządowej, takich jak Generalna i Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, organizacji pozarządowych oraz pasjonatów i miłośników przyrody.

Po zapłodnieniu samica przyczepia jaja do odnóży na spodniej stronie odwłoka, tworząc tzw. "pakiet jajowy", co pozwala na ochronę jaj przed drapieżnikami. Samica nosi jaja nawet przez kilka miesięcy.

Szczypce raków służą do obrony, zdobywania pokarmu, kopania nor i komunikacji między osobnikami. Samce posiadają zazwyczaj większe szczypce od samic.

Raki wielokrotnie w ciągu życia zrzucają pancerz – w ten sposób rosną. Proces linienia umożliwia również m. in. regenerację utraconej kończyny.

Raki szlachetne są bioindykatorami, czyli wskaźnikami stanu środowiska. Obecność tego gatunku świadczy o czystej wodzie, pozbawionej w szczególności zanieczyszczeń chemicznych.

Raki mają bardzo dobry wzrok, a ich oczy mogą poruszać się niezależnie od siebie.

Badania dotyczące raków prowadzone są przez **Centrum Natura 2000** Instytutu Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie

Kontakt: sekretariat@iop.krakow.pl
www.iop.krakow.pl

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki II

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Projekt „Naukowiec w terenie – wiedza o przyrodzie z pierwszej ręki”, nr POPUL/SP/0514/2023/01, dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Społeczna odpowiedzialność nauki II”.